

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 121/2015-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. júla 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Fridrichovou, advokátska kancelária, Jakubovo námestie 9, Bratislava, pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 217/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 217/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 217/2007 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] v sume 340,89 € (slovom tristoštyridsať eur a osemdesiatdeväť centov) na účet jej advokátky JUDr. Jany Fridrichovej, advokátska kancelária, Jakubovo námestie 9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 121/2015-20 z 8. apríla 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], v časti pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 217/2007.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že predmetné konanie začalo na základe jej návrhu zo 14. septembra 2006, ktorým sa od odporcov domáhala zaplatenia náhrady nákladov

na pohreb jej nebohého manžela. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd v uvedenom konaní „*pracuje váhavo, pomaly a neurčito*“ a „*neefektívne vedeným procesom, ktorý nie je ospravedlniteľný žiadnou zložitou kauzy*“, spôsobuje zbytočné prieťahy, pretože aj po uplynutí viac ako ôsmich rokov od jeho začatia sa predmetná vec stále nachádza na prvostupňovom súde, ktorý o nej meritórne nerozhodol, čím neúmerne predlžuje stav právnej neistoty sťažovateľky a porušuje jej základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. 1 SprS/217/2015 z 18. júna 2015 vyjadril podpredseda okresného súdu, v ktorom okrem iného uviedol, že sťažnosť je nedôvodná, pretože:

„Spor a konanie považuje po právnej veci veľmi skutkovo zložitú, nakoľko pre rozhodnutie o nárokoch navrhovateľky na náhradu škody je potrebné vyriešiť odborné otázky, a to nie len príčinu smrti manžela sťažovateľky, ale aj posúdenie či zistené porušenia povinností odporcu ako zdravotníckeho zariadenia sú v príčinné súvislosti so smrťou odporcu a uplatnenými nárokmi... V konaní bolo vykonané znalecké dokazovanie, znalecké dokazovanie inou osobou, kontrolné znalecké dokazovanie z dôvodu nevyhnutnosti preverení nie len výsledkov znalca, ale aj posúdenia odborných skutočností vo vyjadreniach účastníkov. Mám za to, že v konaní nedochádzalo k neodôvodneným prieťahom a aj dĺžka konania je primeraná k zložitosti konania...

Nevyhnutné je však spomenúť, že na tunajšom súde prebiehajú celkovo tri konania, v ktorých si navrhovateľka uplatňuje nároky z dôvodu porušenia povinností pri úmrtí jej manžela, kde rozhodujú rôzni zákonní sudcovia...

Celé konanie je vedené ako reštančné konanie, v ktorom je vykonávaný dohľad predsedu súdu a jednotlivé úkony sú kontrolované, aby nedochádzalo k prieťahom...

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že doba prejednávania veci je dlhá a očakávania účastníka sú legitímne. Je potrebné posúdiť, v čom sú príčiny a kto je za čo zodpovedný...

Súd vykonával rozsiahle dokazovanie (listinné dôkazy, svedecké výpovede, iné spisy, iné posudky, záznam z CD, telefonické hovory...) a to aj na návrh samotnej navrhovateľky.

To všetko bolo vykonané za účelom komplexného zistenia skutkových okolností a až po takomto dokazovaní mohla byť nastolená otázka znaleckého dokazovania...

Navrhovateľka nemala overený okruh účastníkov, ujasnený rámeček LSPP a RZS, pri zmene návrhu zrejme urobila chybu..., kvôli čomu proces stojí, zahľcuje súd rozsiahlymi podaniami a memorovaním textov bez spájania s konkrétnosťami prípadu, čo následne musí z týchto podaní a pripojených článkov odvodzovať práčne súd...

Sťažnosť len vo všeobecnosti odkazuje na dlhší čas od odania žaloby, vymedzeniu konkrétnych období sa sťažovateľka vyhýba...

Sťažovateľka v sťažnosti z 8. augusta 2014 a predseda okresného súdu v liste z 18. júna 2015 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 24 C/21/2007 ústavný súd zistil, že vo veci boli vykonané tieto procesné úkony:

Dňa 13. októbra 2006 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky zo 14. septembra 2006, ktorým sa proti [REDAKOVANÉ] ako odporkyni v 1. rade a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ako odporkyni v 2. rade (ďalej aj „žalované“) domáhala vydania platobného rozkazu na sumu 42 888,42 Sk z titulu náhrady škody predstavujúcej výdavky na pohreb jej manžela, ktorý zomrel 19. februára 2006.

Okresný súd platobným rozkazom č. k. 24 Ro/4/2006-45 z 19. januára 2007 žalovaným uložil, aby požadovanú sumu sťažovateľke spoločne a nerozdielne zaplatili.

Dňa 7. februára 2007 bol okresnému súdu doručený odpor žalovaných proti platobnému rozkazu.

Dňa 14. septembra 2007 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky, ktorým upravila petit tak, že od žalovaných požadovala uhradiť aj náklady na pomník v sume 86 312 Sk, t. j. spolu sumu 129 200,42 Sk.

Dňa 27. septembra 2007 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 4. december 2007 pre účely doplnenia dokazovania.

Na pojednávaní konanom 4. decembra 2007 okresný súd uznesením č. k. 24 C 217/2007-151 pripustil zmenu návrhu v časti týkajúcej sa žalovanej sumy a po vykonaní navrhnutých dôkazov rozhodol o odročení pojednávania na 17. január 2008 pre účely doplnenia dokazovania.

Dňa 15. januára 2008 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky, ktorým žiadala rozšíriť okruh žalovaných o [REDACTED].

Okresný súd uznesením č. k. 24 C 217/2007-197 z 18. januára 2008 pripustil, aby do konania na strane odporcov vstúpil [REDACTED] ako odporca v 3. rade a zároveň pripustil zmenu návrhu tohto znenia: „*Odporcovia 1), 2) a 3) sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľke sumu 42.888,42,- Sk do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.*“ V tento deň okresný súd určil termín ďalšieho pojednávania na 26. február 2008.

Dňa 4. februára 2008 bolo okresnému súdu doručené odvolanie odporkyne v 2. rade proti uzneseniu č. k. 24 C 217/2007-197 z 18. januára 2008, v dôsledku ktorého okresný súd 7. februára 2008 zrušil termín pojednávania určený na 26. február 2008.

Dňa 17. marca 2008 bola vec predložená Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením č. k. 5 Co/85/2008-254 z 8. júla 2008 odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Spis bol vrátený okresnému súdu 7. augusta 2008.

Dňa 15. decembra 2008 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo pre „*prekážku mlčanlivosti*“ predvolaných svedkov odročené na 29. január 2009 s tým, že dotedy bude potrebné zabezpečiť ďalšie dôkazy.

Dňa 29. januára 2009 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí svedkov odročené na 2. apríl 2009 pre účely doplnenia dokazovania.

Dňa 2. apríla 2009 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí svedkov odročené na 19. máj 2009 s tým, že „účastníci môžu prípadne predložiť súdu stručné zhrňujúce stanovisko“.

Dňa 19. mája 2009 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania v odbore zdravotníctva (kardiológie/kardiochirurgie).

Listami z 28. augusta 2009 sa okresný súd obrátil na 14 zdravotníckych zariadení s požiadavkou, či by mohli vypracovať znalecký posudok napriek tomu, že nie sú zapísané v zozname znalcov.

Dňa 18. septembra 2009 bola okresnému súdu doručená kladná odpoveď z [REDAKOVANÉ] s uvedením, že časový rozsah na vypracovanie znaleckého posudku nevie dopredu určiť.

Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-478 z 19. februára 2010 nariadil znalecké dokazovanie v odbore zdravotníctva a farmácie, pričom [REDAKOVANÉ] určil 12-mesačnú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku. Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa v 2. rade a odporca v 3. rade 18. marca 2010 odvolanie. Dňa 19. apríla 2010 bola vec predložená krajskému súdu, ktorý uznesením č. k. 5 Co/132/2010-506 z 28. júla 2010 odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Spis bol vrátený okresnému súdu 8. septembra 2010. Dňa 8. októbra 2010 odporkyňa v 2. rade a 12. októbra 2010 odporca v 3. rade uhradili zálohu za znalecké dokazovanie. Dňa 20. októbra 2010 okresný súd zaslal spisový materiál [REDAKOVANÉ] s uvedením, že lehota na vypracovanie znaleckého posudku začína plynúť jeho doručením. Dňa 9. novembra 2011 bol okresnému súdu doručený „Odborný lekársky posudok...“ [REDAKOVANÉ] z 20. októbra 2011, ktorý bol na základe pokynu zákonného sudcu z toho istého dňa zaslaný na vyjadrenie účastníkom konania; odporkyňa v 1. rade tak urobila podaním doručeným okresnému súdu 21. novembra 2011 a sťažovateľka 6. decembra 2011. Listom z 3. februára 2012 okresný súd vyzval [REDAKOVANÉ] na doplnenie predloženého posudku v zmysle § 17 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

a to v lehote 2 mesiacov od doručenia tohto prípisu. Listom z 27. apríla 2012 okresný súd urgoval [REDAKOVANÉ] na predloženie doplneného posudku. Listom z 18. júna 2012 okresný súd opätovne urgoval [REDAKOVANÉ] na predloženie doplneného posudku. Dňa 4. júla 2012 bolo okresnému súdu doručené oznámenie [REDAKOVANÉ], že požiadavke okresného súdu nevie vyhovieť, pretože ani ona ako právnická osoba, ani jej zamestnanci nie sú znalcami zapísanými v zozname znalcov vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-647 z 10. októbra 2012 nariadil znalecké dokazovanie v odbore zdravotníctva a farmácie, pričom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], určil 4-mesačnú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku. Spisový materiál bol znalcovi expedovaný 22. novembra 2012. Na základe žiadosti znalca z 1. marca 2013 okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-663 z 19. marca 2013 predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 31. mája 2013. Dňa 10. apríla 2013 bol okresnému súdu znalcom vrátený spisový materiál bez vypracovania znaleckého posudku z dôvodu *„prítomnosti početných neprekonateľných prekážok a nemožnosti vypracovať vyžiadaný posudok v intenciách zákonom stanovených jeho nevyhnutných predpokladov“*. Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-670 z 18. júna 2013 uložil znalcovi poriadkovú pokutu v sume 150 €.

Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-675 z 18. júna 2013 nariadil znalecké dokazovanie v odbore zdravotníctva a farmácie, pričom [REDAKOVANÉ] určil 6-mesačnú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku. Spisový materiál bol znalcovi expedovaný 17. júla 2013. Dňa 23. januára 2014 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok [REDAKOVANÉ] č. 1/14 zo 17. januára 2014, ktorý bol na základe pokynu zákonného sudcu z toho istého dňa zaslaný na vyjadrenie účastníkom konania. Sťažovateľka tak urobila podaním doručeným okresnému súdu 10. februára 2014, v ktorom zároveň požiadala o úpravu petitu s tým, že odporcovia *„sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľke sumu 4.288,67 €“* s príslušenstvom. Dňa 12. marca 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporkyne v 2. rade a odporcu v 3. rade k znaleckému posudku. Listom z 31. marca 2014 okresný súd požiadal [REDAKOVANÉ] o doplnenie znaleckého

posudku na základe vyjadrení účastníkov konania. Dňa 28. marca 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporkyne v 1. rade k znaleckému posudku. Dňa 31. marca 2014 bola okresnému súdu doručená námietka zaujatosti znalca vznesená odporkyňou v 2. rade a odporcom v 3. rade. Dňa 8. apríla 2014 bolo okresnému súdu doručené oznámenie znalca, že v danej veci sa necíti byť zaujatý. Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-808 z 21. mája 2014 priznal znalcovi znalečné a zároveň rozhodol, že znalec nie je vylúčený zo znaleckého dokazovania vo veci. Dňa 19. júna 2014 okresný súd vyzval znalca na oznámenie, dokedy je schopný vypracovať doplnenie znaleckého posudku. Dňa 4. júla 2014 bolo okresnému súdu doručené doplnenie znaleckého posudku z 2. júla 2014, ktoré bolo 7. júla 2014 zaslané účastníkom konania na vyjadrenie. Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-847 z 24. júla 2014 priznal znalcovi znalečné za doplnenie znaleckého posudku. Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-856 z 21. augusta 2014 uložil odporcom povinnosť uhradiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania – výsluch znalca.

Dňa 25. septembra 2014 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí znalca odročené na 30. október 2014 pre účely doplnenia dokazovania – výsluchu svedkov. Okresný súd zároveň uznesením č. k. 24 C/217/2007-903 pripustil zmenu návrhu v tomto znení: *„Odporcovia v 1/ rade, v 2/ rade a v 3/ rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľke sumu 4.288,67 Eur“* s príslušenstvom.

Dňa 30. októbra 2014 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí svedkov odročené na 13. november 2014 s tým, že *„účastníci prednesú na pojednávaní svoje záverečné reči“*. Termín tohto pojednávania bol okresným súdom 6. novembra 2014 zmenený na 20. november 2014 z dôvodu neprítomnosti zákonného sudcu.

Dňa 20. novembra 2014 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, na ktorom účastníci prostredníctvom svojich právnych zástupcov predniesli záverečné reči, okresný súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a pojednávanie odročil na 11. december 2014 pre účely vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej.

Dňa 26. novembra 2014 bolo okresnému súdu doručené *„Doplnenie vyjadrenia“* odporkyne v 2. rade a odporcu v 3. rade, v ktorom upozornili na to, že *„po poslednej*

navrhovanej zmene návrhu už nedošlo zo strany navrhovateľky k úprave návrhu, a teda súd môže konať len o ňou uplatnenej sume vo výške 42.888,42 Sk, t. j. 1.423,63 €.“ Z opatrnosti, pokiaľ by sťažovateľka uplatnila svoj nárok po tomto podaní vo vyššej sume, vzniesli námietku premlčania s tým, že primárne trvajú na nedôvodnosti podanej žaloby. Uvedené podanie bolo 27. novembra 2014 zaslané právnej zástupkyňi sťažovateľky, ktorá v odpovedi z toho istého dňa pripustila, že „chyba nastala na našej strane“, s uvedením, že išlo o zrejmu nesprávnosť.

Okresný súd uznesením č. k. 24 C/217/2007-1065 z 28. novembra 2014 rozhodol tak, že:

- opravil uznesenie č. k. 24 C/217/2007-197 z 18. januára 2008 vo výrokovej časti v odseku 3 tak, že namiesto nesprávnej sumy „42.888,42,- Sk“ má byť uvedená správna suma „4.288,67 eur (129.200,42,- Sk)“ a celé odseky 2 a 3 potom správne znejú:

„Súd pripúšťa zmenu návrhu navrhovateľa nasledovného znenia:

Odporcovia 1), 2) a 3) sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľke sumu 4.288,67 eur (129.200,42,- Sk) do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku“, a zároveň

- zrušil uznesenie sp. zn. 24 C/217/2007 z 20. novembra 2014, ktorým odročil pojednávanie na 11. december 2014 pre účely vyhlásenia rozsudku vo veci samej.

Dňa 17. decembra 2014 bolo okresnému súdu doručené odvolanie odporkyne v 2. rade a odporcu v 3. rade proti uzneseniu č. k. 24 C/217/2007-1065 z 28. novembra 2014.

Dňa 15. januára 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu odporkyne v 2. rade a odporcu v 3. rade.

Dňa 16. januára 2015 bola vec predložená krajskému súdu, kde jej bola pridelená sp. zn. 10 Co/31/2015; krajský súd vo veci dosiaľ nerozhodol.

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/217/07.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom posudzovaného konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na zaplatenie sumy 4 288,67 € z titulu náhrady škody predstavujúcej výdavky na pohreb jej nebohého manžela. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, pretože v priebehu konania bolo potrebné viackrát rozhodovať o zmene žalobného petitu, o zmene okruhu účastníkov, vo veci muselo

byť niekoľkokrát nariadené znalecké dokazovanie, čo čiastočne ovplyvnilo doterajšiu dĺžku konania, avšak zároveň konštatuje, že jeho zdĺhavý priebeh bez akéhokoľvek rozhodnutia vo veci samej nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej, resp. aj s ňou súvisiacej právnej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní ústavného súdu o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd zistil, že k predĺženiu predmetného konania prispela aj samotná sťažovateľka, ktorá prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu podala neperfektný návrh na začatie konania, ktorého nedostatky v priebehu súdneho konania dodatočne odstraňovala; uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinania sťažovateľke. Na druhej strane sťažovateľke nemožno uprieť, že v súdnom konaní bola aktívna, o stav veci sa nepretržite zaujímalala, a či už osobne alebo prostredníctvom právnej zástupkyne sa zúčastnila všetkých okresným súdom nariadených pojednávaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci. Ako vyplýva z prehľadu procesných úkonov uvedených v I. časti tohto nálezu, predmetné konanie začalo ešte v roku 2006, keď bol návrh sťažovateľky doručený okresnému súdu, avšak dosiaľ, t. j. ani po uplynutí viac ako ôsmich rokoch, nie je o ňom meritórne rozhodnuté, a teda posudzované konanie nie je právoplatne skončené.

V súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012) ústavný súd zastáva názor, že takéto konanie prvostupňového súdu už len vzhľadom na dĺžku jeho trvania nie je potrebné osobitne vyhodnocovať takým spôsobom, že bude uvádzať jednotlivé obdobia jeho nečinnosti, resp. podrobne rozoberať jeho neefektívny,

resp. nesústredený postup, pretože už len poukazom na doterajšiu dobu konania možno konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Takáto zdlhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Napriek uvedenému ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že aj posledné opravné uznesenie okresného súdu č. k. 24 C/217/2007-1065 z 28. novembra 2014 poukazuje na jeho nesústredený postup, keďže už na pojednávaní konanom 25. septembra 2014 uznesením nachádzajúcim sa na č. l. 903 spisu pripustil zmenu návrhu navrhovateľky v identickom znení, t. j. že odporcovia v 1., 2. a 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke sumu 4 288,67 € s príslušenstvom. S dopadom tejto skutočnosti na vecnú správnosť opravného uznesenia sa však bude musieť v rámci zákonom zverených kompetencií vysporiadať krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní odporkyne v 2. rade a odporcu v 3. rade zo 16. decembra 2014.

Vychádzajúc zo samotnej dĺžky napadnutého konania a z dosiaľ dosiahnutých výsledkov okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/217/2007 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Pretože ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľky okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C/217/2007, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 12 500 €, čo odôvodnila tým, že v dôsledku zbytočných prieťahov spôsobených okresným súdom v konaní o jej návrhu sa dlhodobo nachádza v stave právnej neistoty.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, IV. ÚS 210/04). Vzhľadom na uvedené okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde a podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde uložil okresnému súdu, ktorý označené práva porušil, vyplatiť ho sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne v závere sťažnosti požiadala o náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 340,89 € pozostávajúcej z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti – uskutočnené v roku 2014) v sume po 134 € a z dvoch režijných paušálov v sume po 8,04 € plus 20 % DPH.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Keďže náhrada trov právneho zastúpenia vypočítaná právnou zástupkyňou sťažovateľky zodpovedá výpočtu ústavného súdu v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, rozhodol o jej priznaní v sťažovateľkou požadovanej sume, tak ako to je uvedené vo štvrtom bode výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2015